

اختلالات یادگیری

با تأکید بر اختلال خواندن
(مسائل نظری و عملی)

نویسندگان

دکتر گیتی همتی راد

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

سیما عسگری

کارشناس ارشد روانشناسی بالینی

دکتر مریم طهرانی زاده

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

اختلالات یادگیری

(با تأکید بر اختلال خواندن، مسائل نظری و عملی)

نویسندگان: دکتر گیتی همتی راد - سیما عسگری - دکتر مریم طهرانی زاده

ویراستار علمی و ادبی: دکتر گیتی همتی راد

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۲۶۷-۹

قیمت ۱۴۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
فصل اول: تعریف‌ها و ویژگی‌های اختلالات یادگیری	۱۱
تعاریف اختلالات یادگیری	۱۳
نظریه‌های اختلالات یادگیری	۱۹
۱- نظریه غلبه طرفی مغز	۲۰
۲- نظریه کوتاهی دامنه توجه	۲۰
۳- نظریه پردازش اطلاعات	۲۱
۴- نظریه تأخیر در رشد	۲۱
۵- نظریه ضایعات خفیف مغز	۲۱
۶- نظریه روانکاوی	۲۲
۷- دیدگاه شناختی	۲۲
تئوری‌هایی مربوط به ناتوانی‌های یادگیری	۲۳
ناتوانی در خواندن یا نارساخوانی	۲۴
ویژگی‌های کودکان با اختلال خواندن	۲۴
تمرکز بر رفتار	۲۵
تمرکز بر فرایند روانی	۲۵
سطوح مختلف یادگیری	۲۶
تحلیلی از فرایند خواندن	۲۷
تشریح زمینه‌های اصلی فرایند خواندن	۲۷
فصل دوم: سیر تحول تاریخی اختلال‌های یادگیری	۳۱
۱- دوره بنیانگذاری	۳۱
۲- دوره انتقالی	۳۳
اصطلاحات مزبور در دوره انتقال	۳۴
الف- کودکان آسیب دیدگان مغزی	۳۴
ب- سندرم اشتراوس	۳۷
ج- بدعملکردی جزئی مغز	۳۸

۳۹.....	۳- دوره یکپارچگی
۳۹.....	۴- دوره معاصر
۴۰.....	طبقه بندی اختلال‌های ویژه یادگیری
۴۰.....	۱- اختلال خواندن
۴۱.....	انواع اختلال خواندن
۴۱.....	مشکلات اختصاصی خواندن
۴۲.....	مشکلات غیر اختصاصی خواندن
۴۲.....	روش‌های درمانی اختلال خواندن
۴۲.....	۱- آموزش روش برای آگاهی ازدواج و صداشناسی
۴۲.....	۲- آموزش کل زبان
۴۳.....	۳- آموزش کل واژه
۴۳.....	ارزیابی جامع روانی - آموزشی از اختلال خواندن
۴۴.....	۲- اختلال در ریاضیات
۴۶.....	۳- اختلال بیان نوشتاری
۴۶.....	۴- اختلال یادگیری که به گونه‌ای دیگر مشخص نشده است.
۴۷.....	تعریف خواندن
۵۰.....	تحول خواندن

فصل سوم: مدل‌های خواندن ۵۱

۵۱.....	- مدل پائین - بالا و مدل بالا - پائین
۵۲.....	- مدل تعاملی جبرانی
۵۳.....	- مدل پیوند گرایبی
۵۴.....	- مدل آوایی
۵۶.....	- مدل ببین و بگو
۵۶.....	- مدل تعادل خواندن بیگر
۶۰.....	نارساخوانی
۶۰.....	(۱) تعریف نارساخوانی
۶۳.....	(۲) نشانه‌های بالینی نارساخوانی
۶۶.....	(۳) اختلال‌های همراه با نارساخوانی
۶۶.....	الف - اختلال‌های جانبی شدن

- ب - اختلالهای سازمان یافتگی فضایی - زمانی ۶۷
- ج - نابهنجاری حرکات چشمها ۶۷
- د - تأخیر زبان گفتاری ۶۹
- ه - اختلالهای ادراکی ۶۹
- و - اختلال حافظه کوتاه مدت ۷۰
- ز - اختلال نارسایی توجه (ADD) و ADHD ۷۰
- ح - اختلالهای رفتاری ۷۲
- شیوع نارساخوانی ۷۴

فصل چهارم: تاریخچه نارساخوانی ۷۷

- سبب‌شناسی نارساخوانی ۷۹
- الف - عوامل ژنتیکی ۸۰
- ب - عوامل عصب شناختی ۸۲
- ج - تقارن نیمکره‌های مغزی ۸۴
- د - غلبه طرفی مغز ۸۷
- ه - عوامل حرکتی ۸۸
- و - عوامل شناختی ۸۹
- ز - عوامل رفتاری ۹۱
- ح - عوامل محیطی ۹۳
- ط - عوامل عاطفی ۹۴
- دیدگاه‌های مختلف در مورد نارساخوانی ۹۵
- نارساخوانی از دیدگاه نوروسایکولوژی ۹۵
- طبقه‌بندی نارساخوانی از دیدگاه نوروسایکولوژی ۹۹
- الف - نارساخوانی اکتسابی ۱۰۲
- ب - نارساخوانی تحولی ۱۰۵
- طبقه‌بندی نارساخوانی تحولی از دیدگاه بیکر ۱۱۵
- (۱) نارساخوانی نوع L (زبان شناختی) ۱۱۶
- (۲) نارساخوانی نوع P (ادراکی) ۱۱۶
- بررسی اعتبار طبقه‌بندی نارساخوانی نوع P/L ۱۱۷
- سبب‌شناسی نارساخوانی تحولی نوع P/L ۱۲۰

۱۲۱ شیوه‌های درمانی نوروسایکولوژی از دیدگاه بیکر

۱۲۷ پیوست

۱۹۵ منابع

پیشگفتار

مبحث اختلالات یادگیری یکی از مباحث عمده در حوزه روان‌شناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی و روان‌شناسی تربیتی است که از دهه‌های دوم و سوم قرن بیستم در کشورهای پیشرفته جهان، به ویژه در اروپا و امریکا مورد توجه بوده و در کشور ما نیز از زمانی که سازمان آموزش و پرورش استثنایی از چند دهه پیش تأسیس شده مورد توجه قرار گرفته است.

به لحاظ همین اهمیت، درس اختلالات یادگیری در رشته‌های روان‌شناسی و علوم تربیتی هم در دوره کارشناسی و هم دوره کارشناسی ارشد گنجانده شده است و شاخه اختلالات یادگیری در سازمان آموزش و پرورش استثنایی تأسیس گردیده است و منابع درسی متعدد و متنوعی نیز به فارسی تألیف یا ترجمه شده است.

مؤلفین نیز همواره به موضوع اختلالات یادگیری از لحاظ کاربردی و عملی توجه داشته‌اند. با توجه به نکات اشاره شده در فصول مختلف این کتاب ابتدا تعریف اختلال یادگیری، نظریه‌ها و تئوری‌های مربوط به ناتوانی‌های یادگیری و سطوح مختلف یادگیری ارائه شده است.

سپس سیر تحول تاریخی و طبقه‌بندی اختلالات یادگیری مورد بحث قرار می‌گیرد. تمرکز اصلی در این کتاب مبحث اختلال خواندن، روش‌های درمانی، ارزیابی جامع روانی - آموزشی از اختلال خواندن است و در نهایت در فصول بعدی به مدل‌های خواندن، نارساخوانی، نشانه‌های بالینی، اختلال‌های همراه و تاریخچه نارساخوانی اشاره می‌شود. مجموعه حاضر عاری از عیب و نقص نیست، امید آن است که خوانندگان گرامی، صاحب‌نظران ارجمند و دانشجویان عزیز با انتقادهای و اظهار نظرهای خود مؤلفین را در اصلاح معایب و رفع اشکالات این کتاب در آینده یاری نمایند.

گزیده ای از متن کتاب:

۱- اصطلاح اختلالهای یادگیری از نیاز به تشخیص و خدمت به دانش‌آموزانی برخاسته است که به طور مداوم در کارهای درسی خود با شکست مواجه می‌شوند، و در عین حال در چهارچوب سنتی کودکان استثنایی نمی‌گنجند. شاخه‌های علمی متعددی به این حیطة کمک کرده‌اند (مثلاً پزشکی، زبان‌شناسی، روان‌شناسی، و آموزش و پرورش)، و حاصل این چندرشته‌ای بودن مبنایی، سبب بوجود آمدن اصطلاحات و تعریفهای متعددی گردیده است. ...

۲- تفاوت دانش آموزان دارای اختلال یادگیری با دانش آموزان دیر آموز

اگر چه کودکان دارای اختلال یادگیری در یک یا چند زمینه درسی معمولاً موفقیت تحصیلی ضعیفی دارند، ولی با این حال کنش‌های شناختی ایشان اغلب در حد متوسط یا بالا قرار دارد. اصطلاح دیرآموز برای کودکانی به کار برده می‌شود که توانایی یادگیری ایشان در کلیه زمینه‌های درسی نسبت به بچه‌های هم سن و سال دارای تاخیر می‌باشد. این کودکان دارای هوش متوسط پایین تا مرزی بوده و در یادگیری همه مواد درسی پیشرفت کندی دارند. چنین کودکانی به عنوان اختلال در یادگیری محسوب نمی‌شوند. زیرا بین موفقیت تحصیلی و انتظارات شناختی ایشان تفاوت بارزی وجود دارد. با آن که این کودکان واجد شرایط دریافت خدمات ویژه آموزشی نیستند، با این حال لازم است که مواد درسی برای آنان تعدیل شده و نسبت به همگنان عادی خود، توجه بیشتری دریافت کنند

